

CONSEIL NATIONAL DES ACCOUCHEUSES	NATIONALE RAAD VOOR DE VROEDVROUWEN
C.N.A.C/2004/AVIS-1	N.R.V.R./2004/ADVIES-1
Réunion plénière	02 – 03 – 2004
	Plenumvergadering

**LISTE DE DOMAINES D'ACTIVITE
DE LA SAGE-FEMME POUR LA
BELGIQUE**

1. INTRODUCTION

La liste des domaines d'activité de la sage-femme a pour but de clarifier l'exercice de la profession à domicile, en milieu hospitalier ou tout autre lieu où la sage-femme est amenée à exercer son art.

Conformément à l'A.R. n°78 article 2, §2, *“Par dérogation au 1er du présent article, les titulaires du diplôme d'accoucheuse, délivré conformément aux dispositions arrêtées par le Roi sont autorisées à exercer la pratique des accouchements eutociques, sous réserve de satisfaire aux conditions imposées par l'article 7, §1er ou § 2.*

Le Roi peut conformément aux dispositions de l'article 46, déterminer les règles que les personnes visées à l'alinéa précédent sont tenues d'observer dans la pratique des accouchements.

Constitue également l'exercice illégal de l'art médical, l'accomplissement habituel par une personne ne réunissant pas l'ensemble des conditions requises par l'alinéa 1er du présent paragraphe de tout acte ayant pour objet, ou présenté comme ayant pour objet, la surveillance de la grossesse, de l'accouchement ou du postpartum ainsi que de toute intervention qui s'y rattache.”

La sage-femme est en outre habilitée à pratiquer les soins infirmiers dans les différents domaines de sa profession y compris ceux relatifs à la fertilité.

Cette liste permet de préciser quand la sage-femme

**LIJST VAN DE
ACTIVITEITSDOMEINEN VAN DE
VROEDVROUW VOOR BELGIË**

1. INLEIDING

De lijst van de activiteitsdomeinen van de vroedvrouw heeft tot doel de uitoefening van het beroep zowel thuis, in het ziekenhuis als op elke andere plaats waar de vroedvrouw haar beroep uitoefent duidelijk te omschrijven.

Overeenkomstig artikel 2, §2 van het KB nr. 78, *“bij afwijking van § 1 van dit artikel, zijn de houdsters van het diploma van vroedvrouw, dat overeenkomstig de door de Koning vastgestelde bepalingen werd uitgereikt, gemachtigd de praktijk van de normale bevallingen te doen, onder voorbehoud te voldoen aan de voorwaarden gesteld bij artikel 7, § 1 of § 2.*

De Koning kan, overeenkomstig de bepalingen van artikel 46, de regels vaststellen, welke de in vorig lid bedoelde personen in de praktijk van de bevallingen moeten naleven.

Wordt eveneens beschouwd als onwettige uitoefening van de geneeskunde, het gewoonlijk verrichten door een persoon die het geheel van de voorwaarden, gesteld bij lid 1 van deze paragraaf, niet vervult, van elke handeling die tot doel heeft, of wordt voorgesteld tot doel te hebben, het toezicht uit te oefenen op de zwangerschap, op de bevalling of op het postpartum, alsmede elk ingrijpen dat erop betrekking heeft.”

De vroedvrouw is bovendien gemachtigd om verpleegkundige zorg te verstrekken in de verschillende domeinen van haar beroep inclusief de domeinen betreffende de vruchtbaarheid.

Op basis van die lijst kan men preciseren wanneer

CONSEIL NATIONAL DES ACCOUCHEUSES	NATIONALE RAAD VOOR DE VROEDVROUWEN
C.N.A.C/2004/AVIS-1	N.R.V.R./2004/ADVIES-1
Réunion plénière	02 – 03 – 2004
	Plenumvergadering

utilise ses compétences cliniques, scientifiques ainsi que les moyens techniques appropriés de manière autonome et responsable ou si elle travaille en concertation, en délégation ou en assistance avec le médecin.

Cette liste doit faciliter la communication et les relations des sages-femmes entre elles, avec les médecins, les professions paramédicales, les assurances, l'INAMI, les hôpitaux ...

Cette liste ne se substitue en aucun cas à l'AR n° 78 et à l'AR du 1er février 1991 relatif à l'exercice de la profession et n'a que valeur d'avis. Elle peut être révisée en fonction de l'évolution de la pratique obstétricale.

2. LISTE DES DOMAINES D'ACTIVITE

A. Prestations en autonomie :

Les prestations extra-muros et intra-muros sont identiques

En vertu de l'article 1er, § 1er, de l'AR du 1er février 1991 relatif à l'exercice de la profession d'accoucheuse, *“l'accoucheuse autorisée à exercer en Belgique la profession d'accoucheuse ou à y accomplir des prestations en qualité d'accoucheuse, est habilitée à assumer sous sa responsabilité la surveillance de femmes enceintes pour lesquelles une grossesse à haut risque a été exclue, à pratiquer les accouchements dont l'évolution sera très probablement eutocique et à soigner et accompagner la mère et l'enfant au cours du post-partum normal.*

La grossesse normale et l'accouchement eutocique sont l'ensemble des phénomènes physiologiques, mécaniques et psychologiques qui aboutissent à l'expulsion spontanée, à terme,

de vroedvrouw haar klinische en wetenschappelijke vaardigheden, alsook de geëigende technische middelen, op een zelfstandige en verantwoordelijke wijze gebruikt en wanneer ze in overleg met de arts, als gedelegeerde van de arts of als assistente ervan werkt.

Deze lijst moet de communicatie en de relaties van de vroedvrouwen met elkaar, met de artsen, paramedici, de verzekeringsinstellingen, het RIZIV en de ziekenhuizen vergemakkelijken ...

Deze lijst vervangt in geen geval het KB nr. 78 en het KB van 1 februari 1991 betreffende de uitoefening van het beroep van vroedvrouw en heeft slechts advieswaarde. De lijst wordt aan de ontwikkelingen binnen de vroedkunde aangepast.

2. LIJST VAN DE ACTIVITEITSDOMEINEN

A. Autonome verstrekkingen :

De extramurale en de intramurale verstrekkingen zijn identiek

Krachtens artikel 1, § 1 van het K.B. van 1 februari 1991 betreffende de uitoefening van het beroep van vroedvrouw, *“De vroedvrouw welke gerechtigd is in België het beroep van vroedvrouw uit te oefenen of er prestaties als vroedvrouw te verrichten, is bevoegd om onder eigen verantwoordelijkheid het toezicht op zich te nemen van de zwangere vrouw bij wie een zwangerschap met verhoogd risico werd uitgesloten, om bevallingen te verrichten waarvan de evolutie zeer waarschijnlijk normaal zal verlopen, alsook om de begeleiding en de verzorging van moeder en kind gedurende het normale post-partum waar te nemen.*

De normale zwangerschap en de normale bevalling zijn het geheel van fysiologische, mechanische en psychologische verschijnselen die leiden tot de spontane uitdrijving à terme,

CONSEIL NATIONAL DES ACCOUCHEUSES	NATIONALE RAAD VOOR DE VROEDVROUWEN
C.N.A.C/2004/AVIS-1	N.R.V.R./2004/ADVIES-1
Réunion plénière	02 – 03 – 2004
Plenumvergadering	

d'abord du fœtus en présentation du sommet et ensuite du placenta.”

eerst van de foetus in achterhoofdsligging en vervolgens van de placenta.”

A.1) Grossesse :

- **Diagnostic:** la sage-femme doit toujours élaborer son diagnostic avec le plus grand soin en y consacrant le temps nécessaire et en s'aidant des moyens les plus appropriés.
- **Consultation prénatale :** dès que la sage-femme a accepté de surveiller une femme enceinte, elle s'engage à assurer personnellement avec conscience les soins requis, conformes aux données scientifiques du moment.
- **Echographie:** sur base d'une formation complémentaire spécifique.
- **Préparations physique et/ou psychologique à la naissance**

A. 2) Accouchement :

- **Enfant unique à terme en présentation céphalique**
- **Réanimation d'urgence.**
- **Tous gestes d'urgence (AR 01.02.91 art 1er § 2)**

A. 3) Post-partum :

- **Post-partum normal**
- **Post-partum après une sortie précoce**
- **Post-partum après un deuil**
- **Suivi après une fausse-couche**
- **Rééducation périnéo-sphinctérienne des troubles liés aux conséquences directes de la grossesse et / ou de l'accouchement sur base d'une formation complémentaire spécifique**

A.1) Zwangerschap

- **Diagnose:** de
vroedvrouw moet haar diagnose altijd met de grootste zorg stellen, er de nodige tijd aan besteden en gebruik maken van de meest aangewezen middelen.
- **Prenatale raadpleging:**
zodra de vroedvrouw ermee ingestemd heeft een zwangere vrouw te begeleiden, verbindt ze zich ertoe gewetensvol de noodzakelijke zorg aan de patiënt te verstrekken conform de huidige stand van de wetenschap.
- **Echografie:** op basis van een specifieke aanvullende opleiding.
- **Fysieke en/of psychologische voorbereiding op de geboorte**

A. 2) Bevalling:

- **Eén voldragen kind in achterhoofd ligging**
- **Dringende reanimatie.**
- **Alle dringende handelingen (K.B. 01.02.91, art. 1, §2)**

A. 3) Post-partum:

- **Normaal post-partum**
- **Post-partum na een vroegtijdig ontslag**
- **Post-partum na een perinataal overlijden**
- **Post-partum na een miskraam**
- **Bekkenbodembreëductie ter behandeling van stoornissen als direct gevolg van de zwangerschap en/of de bevalling op basis van een erkende**

CONSEIL NATIONAL DES ACCOUCHEUSES	NATIONALE RAAD VOOR DE VROEDVROUWEN
C.N.A.C/2004/AVIS-1	N.R.V.R./2004/ADVIES-1
Réunion plénière	02 – 03 – 2004
Plenumvergadering	

➤ Consultation d'allaitement	➤ aanvullende opleiding
Borstvoedingsconsultatie |
|------------------------------|---|

A. 4) Planning familial :

- Education sexuelle et affective
- Informations sur les méthodes contraceptives
- Informations sur la planification des naissances

A. 5) Soins néonataux :

- Réanimation si nécessaire.
- Soins et surveillance
- Tous gestes d'urgence (AR 01.02.91 art 1er § 2)
- Prélèvements sanguins

A. 6) Prescriptions de :

- Kinésithérapie périnatale
- Médicaments dans le cadre de la pratique professionnelle
- D'examens de laboratoire, échographies et autres examens complémentaires dans le cadre de l'exercice de l'obstétrique

A. 7) Certificat de:

- Grossesse
- Allaitement
- Congé de maternité
- Congé de paternité

B. En concertation

B. 1) Extra-muros

La sage-femme a l'obligation, dès le dépistage d'une pathologie de faire référence au médecin. Le médecin doit consigner son avis et / ou ses recommandations par écrit pour que la sage-femme

A. 4) Gezinsplanning

- Seksuele en affectieve voorlichting
- Informatie over anticonceptiemethoden
- Informatie over geboortepanning

A. 5) Neonatale zorg:

- Reanimatie indien nodig
- Verzorging en toezicht
- Alle dringende handelingen (KB 01.02.91 art 1 §2)
- Bloedafnames

A. 6) Voorschrijven van:

- Perinatale kinesitherapie
- Medicijnen in het kader van de beroepsuitoefening
- Aanvraag voor labo, echografie en andere bijkomende onderzoeken in het kader van de uitoefening van de beroepsuitoefening

A. 7) Attesteren van:

- Zwangerschap
- Borstvoeding
- Zwangerschapsverlof
- Vaderschapsverlof

B. In overleg

B. 1) Extramuraal

De vroedvrouw heeft de plicht om de vrouw door te verwijzen naar een arts vanaf het ogenblik dat een verwikkeling vastgesteld wordt. De arts moet zijn/haar mening en/of aanbevelingen schriftelijk

CONSEIL NATIONAL DES ACCOUCHEUSES	NATIONALE RAAD VOOR DE VROEDVROUWEN	
C.N.A.C/2004/AVIS-1	N.R.V.R./2004/ADVIES-1	
Réunion plénière	02 – 03 – 2004	Plenumvergadering

puisse continuer la surveillance de la grossesse en collaboration avec lui.

meedelen zodat de vroedvrouw de zwangerschap verder kan opvolgen in samenwerking met haar/hem.

B. 2) Intra-muros

La surveillance prénatale, le per-partum, l'accouchement et le post-partum peuvent être confiés à la sage-femme par le médecin.

B. 2) Intramuraal

Het prenataal toezicht, het perpartum, de bevalling en het post-partum kunnen door de geneesheer aan de vroedvrouw worden toevertrouwd.

La liste suivante n'a que valeur d'exemple, elle est ni exhaustive, ni contraignante :

Volgende lijst dient enkel als voorbeeld; ze is niet limitatief noch bindend :

<u>Extra-muros</u>	<u>Intra-muros</u>	<u>Extramuraal</u>	<u>Intramuraal</u>
<u>B. [I] Surveillance prénatale</u>	<u>B. [I] Surveillance prénatale</u>	<u>B. [I] Prenataal toezicht</u>	<u>B. [I] Prenataal toezicht</u>
B.[I]1. Femmes ayant une ou plusieurs des pathologies suivantes	B.[I]1. Femmes ayant une ou plusieurs des pathologies suivantes	B.[I]1. Vrouwen met één van de volgende ziektes	B.[I]1. Vrouwen met één van de volgende ziektes
<ul style="list-style-type: none"> • Epilepsie avec médication • Sclérose en plaques • Pathologie cardio-pulmonaire • Asthme • HIV • Hépatite B,C • Diabète sucré • Dysthyroïdie • Anémie ferriprive <9,6 • Anémie autre • Troubles psychiatriques 	<ul style="list-style-type: none"> • Epilepsie avec médication • Sclérose en plaques • Pathologie cardio-pulmonaire • Asthme • HIV • Hépatite B,C • Diabète sucré • Dysthyroïdie • Anémie ferriprive <9,6 • Anémie autre • Troubles psychiatriques 	<ul style="list-style-type: none"> • Epilepsie met medicatie • Multiple sclerose • Hart/Longfunctie - stoornissen • Astma • HIV • Hepatitis B, C • Diabetes mellitus • Schilddklierstoornissen • Ferriprievae anemie < 9,6 • Anemie: andere • Psychiatrische stoornissen 	<ul style="list-style-type: none"> • Epilepsie met medicatie • Multiple sclerose • Hart/Longfunctie stoornissen • Astma • HIV • Hepatitis B, C • Diabetes mellitus • Schilddklierstoornissen • Ferriprievae anemie < 9,6 • Anemie: andere • Psychiatrische stoornissen
B.[I]2. Femmes	B.[I]2. Femmes	B.[I]2. Vrouwen met	B.[I]2. Vrouwen met

CONSEIL NATIONAL DES ACCOUCHEUSES	NATIONALE RAAD VOOR DE VROEDVROUWEN
C.N.A.C/2004/AVIS-1	N.R.V.R./2004/ADVIES-1
Réunion plénière	02 – 03 – 2004
Plenumvergadering	

présentant un antécédent de	présentant un antécédent de	antecedenten van	antecedenten van
<ul style="list-style-type: none"> • Pathologie de la délivrance • Retard de croissance intra-utérin • Macrosomie • Mortalité périnatale • Utérus cicatriciel 	<ul style="list-style-type: none"> • Pathologie de la délivrance • Retard de croissance intra-utérin • Macrosomie • Mortalité périnatale • Utérus cicatriciel 	<ul style="list-style-type: none"> • Peripartale bloedingen • Intra-uteriene groeiachterstand • Macrosomie • Perinataal overlijden • Littekenuterus 	<ul style="list-style-type: none"> • Peripartale bloedingen • Intra-uteriene groeiachterstand • Macrosomie • Perinataal overlijden • Littekenuterus
B.[I]3.Femmes ayant	B.[I]3.Femmes ayant	B.[I]3.Vrouwen met	B.[I]3.Vrouwen met
<ul style="list-style-type: none"> • Un enfant en siège • Un diagnostic anténatal de malformation • Une grossesse multiple • Une menace de fausse-couche • Une menace d'accouchement prématuré 	<ul style="list-style-type: none"> • Un enfant en siège • Un diagnostic anténatal de malformation • Une grossesse multiple • Une menace de fausse-couche • Une menace d'accouchement prématuré 	<ul style="list-style-type: none"> • Een kind in stuitligging • Antenatale diagnose van afwijkingen • Meerlingzwangerschappen • Dreigend miskraam • Dreigende vroeggeboorte 	<ul style="list-style-type: none"> • Een kind in stuitligging • Antenatale diagnose van afwijkingen • Meerlingzwangerschappen • Dreigend miskraam • Dreigende vroeggeboorte
	<u>B. [II] Accouchement des patientes</u>		<u>B. [II] Bevalling van de patiënten</u>
	B.[II]1. Patientes ayant un antécédent de		B.[II]1.Patiënten met antecedenten van
	<ul style="list-style-type: none"> • Reconstruction du plancher pelvien • Conisation du col utérin • Enucléation d'un myome • Troubles de la coagulation • Hémorragie post-partum • Pathologie de la délivrance 		<ul style="list-style-type: none"> • Bekkenbodembreconstructie • Conisatie van de baarmoederhals • Myoomenucleatie • Gecompliceerde bevalling • Problemen bij de nageboorte • Peripartale bloedingen

CONSEIL NATIONAL DES ACCOUCHEUSES	NATIONALE RAAD VOOR DE VROEDVROUWEN
C.N.A.C/2004/AVIS-1	N.R.V.R./2004/ADVIES-1
Réunion plénière	02 – 03 – 2004
	Plenumvergadering

- Retard de croissance utérin
- Macrosome
- Mortalité périnatale
- Utérus cicatriciel
- Accouchement dystocique

B.[II]2. Femmes ayant

- Une cytologie suspecte du col utérin
- I.U.D. in situ
- Une anomalie du bassin
- Une mutilation sexuelle
- De la fièvre.
- Un diagnostic anténatal de malformation
- Une péridurale
- Une induction
- Un accouchement après PER > ou = 12 heures sans travail actif
- Une grande multiparité (> 5)
- Une souffrance fœtale
- RCIU
- Une macrosomie
- Un liquide méconial
- Une dyscinésie.
- Une stagnation de

- Intra-utérine groeiachterstand
- Macrosomie
- Perinataal overlijden
- Littekenuterus
- Dystocie tijdens de bevalling

B.[II]2. Vrouwen met

- Afwijkende cervixcytologie
- IUD in situ
- Bekken(bot)afwijking
- Geslachtsvermindering
- Koorts
- Antenatale diagnose van afwijkingen
- Epidurale verdoving
- Inductie van debaring
- Bevalling na PROM ≥ 12 uur zonder weeënactiviteit
- Grote multipariteit (>5)
- Foetaal lijden
- Intra-utérine groeiachterstand
- Macrosomie
- Meconiaal vruchtwater
- Dyskinesie
- Stagnatie van de

CONSEIL NATIONAL DES ACCOUCHEUSES	NATIONALE RAAD VOOR DE VROEDVROUWEN
C.N.A.C/2004/AVIS-1	N.R.V.R./2004/ADVIES-1
Réunion plénière	02 – 03 – 2004
	Plenumvergadering

l'expulsion > 1h

uitdrijving > 1u

**B. [III] Surveillances
post-partum**

- De toutes les femmes accouchées avec pathologie

**B. [III] Post-partum
toezicht**

- Op alle bevallen vrouwen met pathologie

B. [IV] Soins néonataux

- Soins et surveillance des enfants en N*
- Réanimation
- Tous gestes d'urgence

B. [IV] Neonatale zorg

- Zorg aan en toezicht op kinderen in N*
- Reanimatie
- Alle dringende handelingen

C. Soins sur prescription en extra-muros

- Injections
- En cas de grossesse à risque monitoring et/ou surveillance à domicile
- Surveillance et soins postnatals en cas de complications

C. Extramurale zorg op voorschrift

- Inspuitingen
- In geval van een zwangerschap met verhoogd risico thuis bewaking en/of monitoring
- Toezicht en postnatale zorg in geval van verwikkelingen

**D. Prestations intra-muros : en
assistance**

La sage-femme est compétente pour la surveillance de la grossesse, du travail et du post-partum des patientes présentant une pathologie préexistante ou gravidique
Elle est compétente pour assister le médecin en cas d'accouchement dystocique, de césarienne et/ou d'anesthésie.

Assistance en cas d'interruption thérapeutique de grossesse

Assistance au pédiatre en centre NIC ou N*.
Surveillance et soins aux enfants ainsi que les actes techniques nécessaires
Réanimation et assistance à la réanimation ainsi que les actes techniques nécessaires

**D. Intramurale verstrekking: als
assistente**

De vroedvrouw is bevoegd voor het toezicht op de zwangerschap, de arbeid, en het post-partum bij patiënten die een preëxistente of een zwangerschapsaandoening hebben
Ze is bevoegd om de arts bij te staan in geval van dystocie, keizersnede of anesthesie

Assistentie in geval van therapeutische zwangerschapsonderbreking

Assisteren van de pediater in NIC- of N*-centra
Toezicht op en zorg aan zuigelingen, alsook de noodzakelijke technische handelingen
Dringende reanimatie en assistentie bij reanimatie en alle nodige technische handelingen

CONSEIL NATIONAL DES ACCOUCHEUSES		NATIONALE RAAD VOOR DE VROEDVROUWEN	
C.N.A.C/2004/AVIS-1		N.R.V.R./2004/ADVIES-1	
Réunion plénière	02 – 03 – 2004	Plenumvergadering	

E. La liste des médicaments que les sages-femmes peuvent prescrire selon une liste à publier ultérieurement dans l’A.R. du 1/02/1991 relatif à l’exercice de la profession d’accoucheuse

E. Lijst van geneesmiddelen die vroedvrouwen mogen voorschrijven volgens een lijst die later in het KB van 1/02/1991 betreffende de uitoefening van het beroep van vroedvrouw moet worden gepubliceerd